

BANK FOR UNGDOM

#ENDELIGVOKSEN

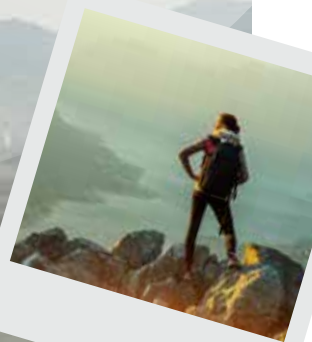

#ENDELIGVOKSEN

Ungdomsprogrammet **#endeligvoksen** gjelder fra 18 til 25 år.

I denne perioden vil du få ekstra oppfølging fra en fast rådgiver. Vi skal rett og slett hjelpe deg på din veg inn i voksenlivet. I tillegg vil du få våre beste vilkår på tjenestene du bruker mest.

#LIKER#ELSKER#LER

#WOW#LIKER#ELSKER @MELHUSBANKEN

MelhusBanken er en av Norges eldste sparebanker, og har gjennom mange år bidratt positivt i lokalmiljøet. Banken har sitt hovedkontor i Melhus sentrum. Du er kanskje oftest i kontakt med oss via mobilbanken. I tillegg kan du nå oss på e-post: post@melhusbanken.no, tlf 72 87 80 00 eller ved en av våre avdelinger: Melhus, Trondheim, Heimdal, Ler og Korsvegen.

MelhusBanken er en børsnotert bank med egen verdipapirkonsesjon. Gjennom Eika Gruppens selskaper og andre leverandører tilbyr banken det du trenger innen bank og forsikring. MelhusBanken har gode digitale produkter som gjør bank i hverdagen enklere, samtidig som vi er tilgjengelige og kompetente når viktige økonomiske avgjørelser skal tas.

Banken er hovedeier i Heimdal Eiendoms- megling AS, og har derfor et nært samarbeid med en av Midt-Norges ledende aktører innen kjøp og salg av eiendom.

Last ned mobilbanken, for mer info se side 8.

5

EIKA

MelhusBanken er en del av Eika-alliansen sammen med flere lokalbanker i hele landet. Gjennom Eika vil de mindre bankene kunne levere samme produkter som større banker.

EIENDOMSMEGLER

De som hjelper til ved kjøp og salg av bolig. MelhusBanken samarbeider med Heimdal Eiendomsmegling.

VERDIPAPIRKONSESJON

Tillatelse til å kunne rådgi, og foreta investeringer på vegne av kunder i verdipapir som f.eks. fondsprodukter.

SPAREBANK

Tradisjonelt en bank som ble opprettet for å betjene privatpersoner og deres behov for banktjenester.

- lokal forankring
- tilgjengelighet til kundene
- bryr seg om nærområdet.

ØKONOMISK RÅDGIVNING

Et møte med banken hvor vi snakker om dine økonomiske muligheter. Økonomisk rådgivning kan være både innenfor lån, sparing, forsikring og dagligbank.

#MYNDIG

Når du blir myndig er du plutselig voksen, og kan bestemme det meste selv. Det kan være mye å sette seg inn i, derfor har vi laget en liten oversikt til deg over hva det kan være lurt å tenke på.

I TEORIEN kan du nå bestemme alt om din egen økonomi. Men husk at det også er lov å spørre om råd – enten fra venner, voksne eller fra banken din.

FORELDRENE DINE vil ikke lenger ha fullmakt på kontoene dine, men hvis du ønsker at de fortsatt skal ha oversikten kan vi selvfølgelig ordne det. Da må du signere på at du gir foreldrene dine fullmakt på kontoen(e) dine.

HVA DU MÅ TENKE PÅ NÅ SOM DU ER MYNDIG

RETTIGHETER OG PLIKTER

Når du er fylt 18 kan du blant annet:

- Bestemme selv i personlige saker og økonomi
- Stemme ved valg
- Ta førerkort blant annet for bil
- Gå på storviltjakt alene

Du får en del nye rettigheter samtidig som du også får flere plikter når du blir myndig. Du kan selv inngå avtaler, men det vil også kunne få konsekvenser for deg dersom du ikke holder de avtalene du har inngått. Dette gjelder uavhengig av om avtalene er inngått skriftlig eller muntlig. Eksempelvis kan du

- 1 **Ta opp lån**, men du har også ansvar for at pengene blir betalt tilbake som avtalt
- 2 **Skaffe deg kredittkort**, men følg bankens anbefalinger og regler for bruk (se for øvrig tips om riktig bruk av kredittkort side 8)
- 3 **Inngå husleieavtale**, men du må overholde punktene i avtalen

BUDSJETT

Budsjett er for mange pensum på skolen, og korrekt definert er det «en oppstilling av forventede inntekter og utgifter».

Sagt på en litt annen måte er det en oversikt over hvor mye penger du forventer å få inn en periode, og hva du planlegger å bruke dem på. Ved å sette opp et budsjett, får man bedre oversikt over hvor mye man kan bruke på f.eks. klær og mat.

I tillegg kan det være lurt å sette opp et budsjett dersom du ønsker å spare til noe spesielt. På den måten ser du enklere hvor mye du må spare for å komme i mål og hvor mye du har mulighet til å spare (se også sparing s.10).

BANKEN I HVERDAGEN

MelhusBanken er opptatt av at de tjenestene du bruker ofte skal være enkle å bruke og lett tilgjengelige for deg i hverdagen. Vi ønsker å tilby deg tjenester som enkelt og effektivt gir deg oversikt over de kontoer og produkter du har hos oss.

KONTANTER, VAREKJØP OG NETTHANDEL

Et debetkort er et bankkort som knyttes til lønnskontoen din. MelhusBankens debetkort for deg mellom 18 og 25 år har ingen gebyrer ved varekjøp og minibank-uttak i våre minibanker, og du betaler heller ingen årsgebyr. Bankkortet støtter såkalt kontaktløs betaling, som betyr at du ved varekjøp under kr 200,- kun trenger å holde kortet inntil betalingsterminalen uten å måtte taste PIN-kode.

I tillegg til et debetkort kan det være lurt å ha et kredittkort for en ekstra trygghet i hverdagen. Vi anbefaler å bruke dette kortet når du handler på nett eller er ute og reiser. Betalinger som gjøres med kredittkortet belaster ikke bankkontoen din direkte, og kontoen er derfor trygg dersom du skulle bli utsatt for svindel.

Du får dessuten samme PIN-kode på debetkort og kredittkort, slik at du slipper å forholde deg til flere koder.

OVERSIKT, BETALING OG OVERFØRING

Når du fyller 18, har du mulighet til å bestille BankID. BankID er en elektronisk legitimasjon og signatur som du bruker for å logge deg inn i blant annet nettbank, mobilbank, Altinn og for å signere avtaler på nett. Du kan bruke BankID med kodebrikke eller på mobilen.

Med nettbank har du hele økonomien din samlet på et sted. Her får du den hele og fulle oversikten over hva du har og eventuelt hvor mye du skylder. Her har du blant annet full oversikt over hvilke betalinger som ligger på forfall til enhver tid, hvilke avtalegiroavtaler du har og du kan motta og behandle e-fakturaer.

Med mobilbanken har du samme gode oversikt som i nettbanken, rett i lomma. Mobilbanken aktiveres i nettbanken eller ved oppmøte i banken, og lastes ned fra Google Play/App Store/Windows Store.

#NOTATER EGNE

BANKID

En elektronisk legitimasjon og signatur som brukes bl.a til innlogging i nettbank og Altinn. BankID kan også aktiveres på mobiltelefonen, slik at du ikke behøver kodebrikken.

E-FAKTURA

E'en står for elektronisk og faktura er det samme som regning, så e-faktura kan beskrives som elektronisk regning. E-fakturaen er en ferdigutfylt regning som du får i nettbanken klar for godkjenning.

AVTALEGIRO

En avtale mellom betaler og mottaker, som gjør at mottakeren automatisk kan trekke det beløpet du skylder fra din bankkonto. Dermed unngår mottakeren å sende deg faktura og du slipper å legge inn betalingen manuelt i nettbank/mobilbank.

KREDITTKORT

Når du benytter et kredittkort, bruker du penger du i teorien ikke har. Det vil si at det du tar ut i minibanken eller handler for er et lån. Så lenge du betaler tilbake hele beløpet du har benyttet innen fristen, påløper ingen renter. Ettersom et kredittkort ikke belaster bankkontoen din direkte, anbefaler vi at du benytter kredittkort i utlandet og ved netthandel, slik at bankkontoen din ikke tømmes dersom du skulle bli utsatt for svindel.

NETTBANK/MOBILBANK

Med nettbank og /eller mobilbank har du full oversikt over økonomien hele tiden ved å logge inn på pc, nettbrett eller mobil.

#SPARING

Sparing handler om prioritering, hvis du bruker penger på noe må du la være å bruke penger på noe annet (dette gjelder selvfølgelig bare hvis du ikke har ubegrenset med penger, men det er vel noe de færreste av oss har).

Vi kan også se på det motsatt: hvis du lar være å bruke penger på noe i dag, kan du bruke pengene på noe annet i framtida i stedet.

#DRØMMER

Vi kan hjelpe deg i gang med sparingen ved at det trekkes et beløp over til sparekontoen f.eks en gang pr uke for deg. Dette kaller vi ukesspar.

Om du ønsker det kan du også la være å ha sparekontoen din i app/nettbank. Vi vet ikke hva det er viktig (eller riktig) for deg å bruke penger på, men vi kan hjelpe deg å legge en plan for at du skal nå dine mål og drømmer.

SPARE EKSEMPLER

Dropper du **en pils** hver lørdag
kan du heller dra på ferietur om et år
Dropper du i tillegg **mat i kantina**
2 ganger pr. uke
får du lommepenger til turen også

÷ KR 80, -

+ KR 4160, -

÷ KR 60, -

+KR 3120, -

Med andre ord: sett opp en fast sparing på

KR 140, - PR UKE, så har du
KR 7280, - OM ET ÅR.

#BSU

BSU er en sparekonto som er spesielt tilrettelagt for sparing til boligkjøp. Kontoen har en av bankens beste renter og gir deg en skattefordel på 20 % av årets sparebeløp. For å få full skattefordel må pengene, ved endt sparing, brukes til kjøp av ny bolig eller til nedbetaling av lån på ny bolig. Med ny bolig menes at du må ha kjøpt og flyttet inn i boligen etter at du opprettet BSU-konto. Du får det siste skattefradraget det året du fyller 33 år, og vi anbefaler derfor at du starter så snart du har skattbar inntekt slik at du får utnyttet ordningen maksimalt.

Du kan spare inntil **kr 25 000,- pr år** og **kr 300 000,-** totalt i løpet av spareperioden. Sparer du hele årsbeløpet får du kr 5000,- tilbake på skatten årlig.

Vi anbefaler **faste trekk til BSU-konto**, gjerne samme dag som du får lønn.

Sparing på BSU er et **godt signal** overfor banken ved en eventuell lånesøknad.

Har du mulighet til å spare mer enn kr 25 000,- pr år, kan du opprette en **BSU MAX**. Denne sparekontoen kommer i tillegg til ordinær BSU og gir deg muligheter til å spare dobbelt så mye til den samme gode renten. Skattefradraget gjelder ikke på denne sparekontoen.

ORDFORKLARING

FOND Fond er enn annen type form for sparing enn på vanlig sparekonto. I et fond plasseres pengene i aksjer og/eller rentepapirer. Det lønner seg ofte hvis man skal spare over lengre tid, f.eks. pensjonssparing eller sparing av dåpspenger.

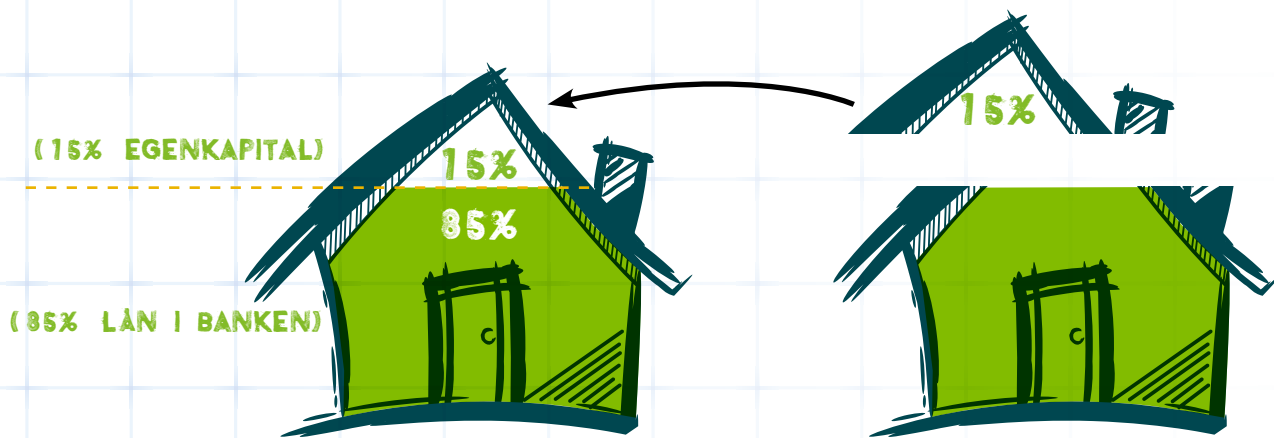
PENSJONSSPARING Sparing til pensjonstilværelsen. Dette er langt fram i tid, men jo tidligere du starter jo mindre må du spare pr måned.

RENTE Prisen du betaler for å låne penger, evt får betalt for å ha penger i banken.

SKATT Penger du betaler til staten. Hvor mye skatt du må betale beregnes både ut fra inntekt og formue.

BUFFERKONTO En konto hvor det settes av penger til uforutsette utgifter. F.eks. bilreparasjon, ny vaskemaskin e.l.

TSP

BOLIGKJØP

De fleste gruer seg til å spørre om sitt første boliglån. Det er ikke farlig å spørre banken om lån. Vi hjelper deg gjerne med å nå ditt mål.

Hva ser vi etter?

Inntekt: Hvor stor inntekt har du fra fast arbeidsgiver?

Betalingsvilje: Har du spart mye tidligere og er du uten betalingsanmerkninger?

Egenkapital: Har du oppsparte penger, BSU, arv etc.?

Evt. mangel på egenkapital kan kompenseres med mer sikkerhet (f.eks. fra foreldre)

Sikkerhet: Hva kan du stille med som garanti for at lånet tilbakebetales?

Egen bolig inntil 85 %, evt. tilleggssikkerhet i annens eiendom (typisk foreldre)

Utdanning/fremtidsutsikter hva slags utdanning har du/tenker du å ta

og hvilke planer har du for fremtida?

Annen gjeld: f.eks. studielån, billån

EKSEMPEL

KJØPESUM BOLIG	KR 2.500.000,-
15% EGENKAPITALKRAV	KR 375.000,-
OMKOSTNINGER CA.	KR 70.000,-
= TOTALT EGENKAPITALKRAV	KR 445.000,-

KAUSJONIST Når man er kausjonist, garanterer man for en annens lån.

RENTE Prisen du betaler for å låne penger, evt får betalt for å ha penger i banken.

TERMINBELØP Terminbeløp er det du betaler hver måned på lånet og er summen av renter og avdrag.

OMKOSTNINGER VED BOLIGKJØP Alle kostnader forbundet med et boligkjøp (dokumentavgift, tinglysningsgebyr etc). Omkostningene skal være oppgitt i boligannonsen.

PS! Sett et tak for hvor mye du vil by

Bestem deg på forhånd for hvor mye du er villig til å betale. Du bør ha noe å gå på i forhold til hva som er ditt "økonomiske tak" generelt. Ikke la deg stresse om andre byr over den grensen du har satt. Ikke glem omkostninger og evt. fellesgjeld.

FOR FOR KLARINGER

BRUTTO OG NETTO Brutto er før skatt. Tenk B kommer før N (for netto) i alfabetet, altså Brutto er før skatt.

BOLIGLÅN De fleste trenger boliglån for å kjøpe bolig. Når det gjelder boliglån så har man to typer; Annuitetslån og Serielån. Annuitetslån: er hoveddelen av alle lån som utbetales. Grunnen til dette er forutsigbarhet. Ved annuitetslån betaler man samme sum hver måned. Først lite avdrag og mye rente, men man vet alltid hva man skal betale slik at det er enkelt å sette opp budsjett over månedlige kostnader. Serielån: månedlige beløp varierer. Først er de store, så blir de mindre etter hvert. Dette fordi at ved serielån betaler man samme avdrag hver måned men renten varierer. Når lånet blir mindre, blir renta lavere, og det blir mindre å betale i terminbeløp.

BETALINGSANMERKNING Regning → Inkasso → Betalingsanmerkning. Når en regning som ikke er betalt blir sendt til inkasso, bør det ringe en bjelle! Hvis regningen med inkassovarsel ikke betales, får man en betalingsanmerkning. Dette kan få konsekvenser for deg senere siden du er registrert i systemene som en dårlig betaler. Dette kan gjøre at det blir vanskelig å få lån, kredittkort, og til og med mobilabonnement. Kort oppsummert: «Betal regningene dine!»

BETALINGSVILJE Det er forskjell på evne til å betale og vilje til å betale. Har du en ryddig økonomi og vist at du kan spare er dette god betalingsvilje.

BUDRUNDE For å starte med det første først; du finner drømmeboligen! Du drar på visning med finansieringen klar fra banken, så over til det mest nervepirrende – budrunden. En budrunde kan være både spennende og

nervepirrende. Det kan være lett og bli revet med og by over evne. Dette er det viktig at du ikke gjør. Det kan være lurt å bestemme seg før man går inn i en budrunde hva som er ditt absolutte maks bud.

ANDELSLEILIGHET/ BORETTSLAGS- LEILIGHET OG SELVEIERLEILIGHET

Andelsleilighet og borettslagsleilighet er det samme. En andels/borettslagsleilighet eies av borettslaget eller andelslaget, men du har kjøpt rett til å bo der. Ved kjøp av en slik leilighet må man også ta fellesgjelden i betraktning. Fellesgjeld er et lån som borettslaget har som du må betale en del av. Når du kjøper en selveierleilighet kjøper du hele leiligheten og eier den selv. Selveierleiligheter har i hovedsak ikke fellesgjeld, men de har fortsatt felleskostnader.

DOKUMENTAVGIFT

Gebyret som staten tar ved kjøp av eiendom. 2,5 % av kjøpesum. Det er ikke dokumentavgift ved kjøp av andelsleilighet.

EGENKAPITAL

Betr egentlig «hvor mye har du i egne penger?» Egenkapital er noe alle må ha for å få lån i banken. Pr dags dato er det sagt at alle skal ha minst 15 % i EK for å få lån. Men fortvil ikke, her er det mange muligheter: kausjonist, sikkerhet, foreldre, arv.

FINANSIERINGSBEVIS

Er en bekreftelse fra banken på hvor mye vi gir deg i lån. Dette avklares etter et møte med en rådgiver.

FELLESBJELD/FELLESKOSTNADER Fellesgjeld: en gjeld som tilhører borettslaget. Hvis du kjøper en leilighet i dette borettslaget, så følger det en viss andel av gjelden med på leiligheten du kjøper. Kan være enklere å forklare med et eksempel: du ønsker å kjøpe en leilighet som koster kr 1 700 000,-. Dette er det som står som prisangivelse i annonsen. I tillegg må du se på det som står som fellesgjeld. Hvis fellesgjelden på denne leiligheten er kr 200 000,- må du ha godkjenning av banken på lån til kr 1 900 000,-. De kr 200 000,- er et lån som betales ned månedlig sammen med felleskostnadene. Felleskostnader: Eksempler på kostnader som kan gå under felleskostnader er bygningsforsikring, strøm i fellesareal og internett.

For å fortsette med eksemplet: totale felleskostnader på kr 3000,-. Av de kr 3000,- er kr 2000,- nedbetaling av lån i borettslaget og kr 1000,- betaling av felleskostnader. Det er veldig viktig å ta hensyn til fellesgjeld og felleskostnader når det gjelder boligkjøp, fordi dette påvirker de faste kostnadene du får hver måned.

Forsikring handler om sikre sine verdier og egen økonomi dersom noe uforutsett skulle skje. Det er mye å sette seg inn i, og for at forsikring skal bli litt mer oversiktlig har vi satt opp en oversikt over hva du må tenke på- og når.

#FORSIKRING

NÅR DU FORTSATT BOR HJEMME HOS FORELDRENE DINE

er du dekket av foreldrene dine sin innbo-forsikring. Du er ofte også dekket av foreldrene dine sin reiseforsikring til du fyller 20 år (men sjekk dette, for dette kan variere fra forsikringsselskap til forsikringsselskap)

NÅR DU FLYTTER UT

må du skaffe deg din egen innboforsikring. Innbo-forsikring dekker hvis det skjer noe med tingene dine. Dersom hybelen blir ubeboelig pga. skade må du også ha egen innboforsikring for å få dekket merutgifter ved midlertidig opphold på annen bopel.

PERSONFORSIKRING

I tillegg til å sikre eiendelene dine, er det like viktig å sikre seg selv. Dersom du skulle bli utsatt for sykdom eller skade, kan du miste fremtidig evne til inntekt. En forsikring gjør deg ikke frisk, men bidrar til at den økonomiske situasjonen blir bedre.

Vi har også egne pakkeløsninger for ungdom:

UNG I NORGE

- Innboforsikring
- Reiseforsikring
- Ulykkesforsikring

STUDENT I UTLANDET

- Reiseforsikring
- Valgfri innbo- og studieavbruddsforsikring

EIKA REISEAPP

Eika Forsikring reiseapp er en nyttig app for deg som er ute og reiser. Du har alltid reisebevis med deg og full oversikt over alle apotek, sykehus, behandlingssteder og lokale nødnummer på din reisedestinasjon – over hele verden. Får du bruk for reiseforsikringen kan du enkelt melde inn skade eller sykdom via appen.

DUKP

#EGENBIL

NÅR DU FÅR DEG BIL

- **Ansvarsforsikring:** også kalt trafikksforsikring, må alle ha. Denne erstatter skader som motorvognen kan påføre andre mennesker og ting. Den dekker ikke skader på egen bil hvis uhellet er din skyld.
- **Delkasko:** Omfatter blant annet brann, tyveri, redning/veihjelp og bruddskader på bilens glassruter.
- **Kasko:** I tillegg til dekningene i delkaskoen omfatter kasko også skader på egen bil ved sammenstøt, utforkjøring og velting.
- **Bilpluss:** Kan tegnes i tillegg til kasko;
 - nøkkelforsikring – feilfylling av drivstoff
 - utvidet leiebildekning – utvidet maskinskade.
- **Fører- og passasjerulykkesforsikring:** Dekker skade på både fører og passasjer(er). Gir en ekstra erstatning i tillegg til ansvarsforsikringen ved invaliditet eller død.
- **Retts hjelpsforsikring:** Inngår i alle bilforsikringer. Den innebærer at selskapet dekker utgifter til advokat etc. hvis du som eier eller fører av bilen blir part i en tvist.

Jo flere av disse elementene du har med, jo dyrere blir forsikringen.

Bonusordning på forsikring er en rabatt som går på hvor flink du er til å kjøre uten skader. For hvert år du kjører uten skader vil bonusen din øke. Og jo høyere bonus du har, jo lavere vil prisen på forsikringen normalt sett bli.

Som førstegangseier av bil får du 50 % startbonus.

Dersom du tegner bilforsikring hos oss før du fyller 23 år og kjører skadefritt sammenhengende i 5 år, utbetales kr 5000,- direkte til din konto.

DØDSFALLSKAPITAL

En forsikring hvor det utbetales en valgt forsikringssum dersom den som er forsikret dør. Summen utbetales som utgangspunkt til ektefelle/samboer, men du kan egentlig bestemme helt selv hvem som skal få pengene utbetalt. Denne forsikringen kan gjøre de økonomiske konsekvensene av et dødsfall mindre.

UFØREKAPITAL

En forsikring hvor du kan få utbetaling (enten over tid eller som en engangsutbetaling) dersom du blir arbeidsufør over tid. Forsikringen kan gjøre det lettere å takle utgiftene dine på tross av at du går ned i inntekt.

KRITISK SYKDOM

En forsikring hvor du får en sum utbetalt dersom du får en av en rekke sykdommer. Forsikringssummen velger du som regel selv.

SKADEFORSIKRING

Forsikring av ting og eiendeler.

PERSONFORSIKRING

Forsikring som fører til utbetaling ved sykdom/ulykke/død.

TEMA I MØTE

HVERDAGSØKONOMI

Hvordan fungerer banken for deg i hverdagen med tanke på kontoer, fullmakt, kort, betalinger

SPARING

Hvordan spare for å realisere dine planer og ønsker på kort og lang sikt

LÅN

Hva må til for at du skal få låne penger til det du ønsker og planlegger

FORSIKRINGER

Hvordan sikre deg selv og tingene dine på best måte

EGNE
#NOTATER

MELHUS BANKEN®

Tlf 72 87 80 00 | www.melhusbanken.no